

Pedagogisch beleidskader voor christelijke kindcentra van De Drieslag

Algemeen

Het Kindcentrum biedt kinderen een omgeving waar ze zich veilig en vertrouwd voelen en samen met andere kinderen spelen en leren. In samenwerking met de ouders worden de kinderen begeleid in hun ontwikkeling. Ze leren alle vaardigheden die ze nodig hebben voor latere sociale relaties en voor een goede start op de basisschool en nog later in het voortgezet onderwijs. Het kindcentrum biedt leer- en ontwikkelingsmogelijkheden en laat ruimte voor de verschillen in ontwikkeling.

In het pedagogisch kader worden globale doelen en competentiegebieden genoemd. Veel aandacht wordt besteed aan hoe pedagogisch medewerkers en leerkrachten kinderen in de leeftijd van 0 -12 jaar kunnen begeleiden in hun veelzijdige ontwikkeling. Het pedagogisch beleidsplan biedt een theoretische verantwoording en een richtinggevend raamwerk voor het werk in de dagelijkse praktijk. Op basis van het pedagogisch beleidsplan worden keuzes gemaakt om bepaalde methodes of werkwijzen te introduceren of juist af te wijzen.

Bouwstenen voor een pedagogisch beleidsplan

De opvoeding heeft plaats binnen een normatief kader waarin waarden, normen en leer- en ontwikkelingsdoelen worden geformuleerd, en maakt gebruik van theorieën en inzichten in de ontwikkeling van kinderen. Het pedagogisch beleidsplan is gebaseerd op vier bouwstenen:

- 1. Christelijke waarden en normen.**
- 2. De Wet Kinderopvang en het Convenant Kwaliteit.**
- 3. Ontwikkelingspsychologische inzichten.**
- 4. Onderwijskundige visie.**

1. Levensbeschouwelijke identiteit: christelijke normen en waarden.

Het kindcentrum is een onderwijs- en kinderopvangorganisatie vanuit een protestants-christelijke identiteit. De begeleiding is gebaseerd op de Bijbel, het Woord van God.

De grondslag van de stichting is het Woord van God naar de opvatting van de Drie Formulieren van Enigheid. Het kindcentrum is duidelijk herkenbaar als een christelijk centrum. Elke dag wordt begonnen en afgesloten met gebed, het zingen van een psalm of geestelijk lied en het bespreken van een Bijbelverhaal of een verwerking van een eerder verteld verhaal. Ook leert uw kind psalmen en geestelijke liederen. Maar niet alleen hierin. Voor alles in het kindcentrum geldt het Evangelie de norm en richtsnoer.

Ook in de relatie tussen pedagogisch medewerkers en kinderen, in de relatie tussen u en de opvang en tussen de kinderen onderling, is het Evangelie van Jezus Christus de leidraad. In deze christelijke opvangorganisatie is de Bijbel aanwezig, gaat hij open en werkt door in de dagelijkse praktijk.

2. De Wet Kinderopvang en het Convenant Kwaliteit

De Wet Kinderopvang (2005) en het Convenant Kwaliteit Kinderopvang gelden voor de kinderdagverblijven en stellen dat kinderopvang gericht moet zijn op:

- Samenwerking met ouders.
- Bieden van veiligheid en verbondenheid.
- Overdragen van waarden en normen.
- Verwerven van sociale en persoonlijke competenties.

In de Wet Kinderopvang worden vier doelen genoemd:

- Veiligheid;
- Persoonlijke competenties;
- Sociale competenties;
- Waarden en normen.

3. Ontwikkelingspsychologische inzichten

Het kader is gebaseerd op kennis van de ontwikkeling van jonge kinderen en van de manieren waarop jonge kinderen leren. Hierbij is gebruik gemaakt van theoretische inzichten van de grondleggers van de hedendaagse ontwikkelingspsychologie zoals Piaget, Vygotsky, Erikson en Bowlby. De volgende pedagogische en ontwikkelingspsychologische principes zijn richtinggevend:

- **lichamelijke en emotionele veiligheid en welbevinden.**

Er wordt gezorgd voor een veilige en gezonde omgeving. Alle kinderen voelen zich welkom en hebben met één of meer pedagogisch medewerkers / leerkrachten een vertrouwensband. De kinderen voelen zich ook vertrouwd met en veilig tussen de andere kinderen in de groep.

- **samenwerking met de ouders.**

In het kindcentrum is de opvoeding van jonge kinderen gebaseerd op samenwerking met de ouders.

- **kinderen leren spelend en actief in relatie met hun omgeving:**

Kinderen nemen niet passief over wat volwassenen aandragen. Ze leren door spelen, doen, uitproberen, kijken, imiteren, meedoen en aanwijzingen. Ze bouwen samen met anderen een gedeelde wereld op.

Om deze ontwikkeling gestructureerd te kunnen begeleiden en stimuleren maken we gebruik van de methode Uk en Puk. Uk & Puk is een totaalprogramma. Behalve aan spraak en taal werkt Uk & Puk aan sociaal-emotionele ontwikkeling, motorische en zintuiglijke ontwikkeling en de eerste rekenprikkel.

- **de pedagogisch medewerkers / leerkrachten hebben een actieve rol.**

Ze scheppen voorwaarden voor leren en ontwikkelen. Ze zien de kansen voor spel, leren en contact die zich spontaan voordoen. Ze creëren kansen door activiteiten aan te bieden. Pedagogische medewerkers zijn zich bewust van hun rol als 'voorlezer' en laten dat elke dag weer zien in hun contact met de kinderen.

Uk & Puk vraagt een actieve rol van pedagogisch medewerkers. Zij zijn degenen die kinderen op de juiste momenten ondersteunen, informeren, bijsturen en ruimte geven. Uk & Puk geeft hiervoor concrete aanwijzingen: de leidstervaardigheden.

- **autonomie en verbondenheid.**

Eenzijds is er respect en ruimte voor de eigenheid en autonomie van ieder kind. Anderzijds leert het kind meedoen met het dag- en leefritme van de groep en om zich aan te passen. Ieder kind heeft het recht om bij te dragen aan het geheel.

- **respect voor diversiteit.**

Pedagogisch medewerkers hebben respect voor diversiteit (verschillen tussen mensen) en laten dat door hun gedrag zien. Aan de kinderen wordt geleerd om positief om te gaan met verschillen die betrekking hebben op leeftijd, sekse, handicaps of sociaal-culturele achtergrond.

- **de doorgaande lijn.**

Opvoeders sluiten aan bij de ontwikkeling van het kind en helpen het kind om de competenties te ontwikkelen die hij of zij nodig heeft in de volgende fase, op de basisschool en het voortgezet onderwijs.

Emotionele competenties, KIJK, IK MAG ER ZIJN

Het gevoel er te mogen zijn en op anderen te kunnen vertrouwen ontstaat bij kinderen in relatie met andere mensen. Belangrijke voorbeelden:

- vertrouwen in pedagogisch medewerkers en leerkrachten. Het kind kan steun zoeken en zich laten troosten. Bij het spelen / leren gebruikt het kind de pedagogisch medewerker / leerkracht als veilig baken en zoekt nabijheid of oogcontact.
- Bewustwording van zichzelf. Bijvoorbeeld van eigen smaak bij het eten. Het kind durft iets te ondernemen. Het kind laat merken als hij of zij een aanraking niet fijn vindt bij het verzorgen.
- Vertrouwen op eigen kracht en vermogen. Het kind leert door vallen en opstaan en is niet snel ontmoedigd. Het kind wil zelf problemen oplossen en onderzoekt zijn of haar omgeving.
- Bewustwording van identiteit, sekse, leeftijd en persoonlijke kenmerken;
- Positieve levenshouding: plezier in eigen lijf en leven, plezier in het omgaan met anderen. Het kind geniet van knuffels van de pedagogisch medewerkers, eet met smaak, geniet van bewegen en nieuwe vaardigheden.

Sociale competenties, KIJK, WE DOEN HET SAMEN

Ook de sociale competenties ontstaan in relatie met andere mensen. Voorbeelden van competenties van jonge kinderen in kindercentra zijn:

- Hulp vragen en ontvangen. Bijvoorbeeld bij het aan- en uitkleden kan het goed samenwerken. Het kind weet wanneer hij zijn armpjes omhoog moet doen, wat hij of zij zelf kan en waar hulp nodig is.
- Gevoel van erbij horen en verbondenheid met familie en de groep in het kindcentrum. Het kind is blij als het wordt opgehaald en kijkt graag naar foto's van thuis. Het kind is trots op zijn of haar ouders. In de groep kent het kind de liedjes en weet bij welke pedagogisch medewerkers / leerkrachten en kinderen hij of zij hoort.
- Anderen aanvoelen en rekening houden met elkaars gevoelens. Het kind kan andere kinderen troosten en snapt wanneer hij of zij een ander niet moet storen. Het kind kan aanwijzingen van de pedagogisch medewerker / leerkracht opvolgen.
- Imiteren. Het kind kan goed kijken en nadoen, zowel volwassenen als kinderen. Het kind kan ook gedrag voordoen en andere kinderen uitdrukkelijk uitnodigen om te imiteren.
- Samen spelen. Het kind kan beurten geven en nemen, snappen wat andere kinderen willen, bij het spel van andere kinderen aansluiten, conflicten oplossen en verzoenen.
- Initiatief nemen en volgen, en leiding geven en accepteren. Het kind kan een spel beginnen en andere kinderen rollen geven.
- Bijdragen aan het geheel en helpen. Het kind kan helpen met opruimen, tafel dekken, schoonmaken, jongere kinderen helpen, troosten, cadeautjes maken, feest helpen voorbereiden.
- Zorg voor de natuur. Het kind weet hoe hij of zij met planten en dieren moet omgaan, is nieuwsgierig en zorgzaam.

Motorisch-zintuiglijke competenties, KIJK, IK KAN 'T ZELF, HET LUKT ME

Jonge kinderen hebben een aangeboren drang om dingen zelf te doen. Eerst binnen de relatie met hun verzorgers, bijvoorbeeld leren zuigen, zich omdraaien. Later in toenemende mate zelfstandig, bijvoorbeeld kruipen, los leren lopen, glijden, fietsen, zelf eten en drinken. Competenties op dit gebied zijn:

- Grof motorische vaardigheden, zoals kruipen, lopen, rennen, springen, glijden, schommelen, dansen.
- Evenwicht bewaren, zoals bij los zitten, lopen, zich omdraaien, kopjeduikelen.
- Fijn motorische vaardigheden bij het eten, aan en uitkleden en spelen met fijner materiaal als blokjes, insteekblokken, papier, verf, puzzels.
- Bewegen op muziek en maken van ritmische bewegingen.
- Plezier in bewegen, gevaar onderkennen.
- Plezier in zintuiglijke ervaringen als voelen, ruiken, horen, proeven, zien.
- Bouwen en uitvinden. Het kind vindt oplossingen bij het maken van garages van blokken, hutten bouwen, bruggen maken, enzovoort.

Cognitieve competenties, KIJK, IK VOEL, DENK EN ONTDEK

Kinderen tussen 0 en 12 jaar zijn kleine onderzoekers. Ze willen hun wereld snappen: hun sociale wereld, hun gevoelswereld en de natuur en de dingen. En ze verruimen hun wereld door nieuwe ontdekkingen. Belangrijke competenties zijn:

- Begrijpen en benoemen van emoties en bedoelingen bij verzorgen en samenspelen. Boos, blij, verdrietig, moe, pijn, mee willen doen, niet mee mogen doen, enzovoort.
- Gebruiken van alle zintuigen bij het verkennen van de wereld. Horen, zien, voelen, proeven, ruiken. De wereld willen ontdekken.
- Kennen van woorden voor vertrouwde dieren, planten en dingen, voor de seizoenen en het weer.
- Zoeken naar verbanden tussen gebeurtenissen (oorzaak – gevolg); logisch denken.
- Ordenen, meten en tellen, verzamelen van vertrouwde dingen en materialen.
- Geconcentreerd (alleen) spelen en vasthouden aan een plan; doorzettingsvermogen.

Taal en communicatieve competentie, LUISTER, IK KAN HET ZELF ZEGGEN

Zelfs de jongste kinderen hebben vaardigheden om zichzelf kenbaar te maken. Door geluidjes, gebaren, kijken, oogcontact. Rond het eerste jaar komt daar de taal bij. De taal van jonge kinderen is aanvankelijk zeer beperkt, maar effectief voor de goede verstaander. Taal wordt tussen 4 en 12 jaar het belangrijkste instrument om vrijwel alle genoemde competenties te verwerven. Competenties die kinderen ontwikkelen, zijn:

- Praten met woorden en in eenvoudige zinnen, eventueel tweede taalverwerving.
- Non-verbale communicatie begrijpen en gebruiken.
- Beurt nemen en geven.
- Gemotiveerd zijn om anderen te begrijpen en om zich zelf begrijpelijk te maken.
- Luisteren naar een verhaal.
- Vertellen wat het voelt, wil of heeft meegemaakt.
- Kijken naar en begrijpen van plaatjes en foto's.
- Lezen van teksten
- Begrijpen van de betekenis van geschreven taal.

Morele competenties, KIJK, IK BEN ER VOOR JOU EN JIJ BENT ER VOOR MIJ

Kinderen willen er graag bij horen en verlangen naar goedkeuring. Ze zijn ontvankelijk voor regels en gezamenlijke rituelen. Ze leren gehoorzamen en ook om zichzelf te gehoorzamen. Dat laatste wil zeggen dat ze minder impulsief worden. Ze leren competenties om:

- Emoties op een acceptabele manier te uiten. Het te zeggen in plaats van te slaan en te schoppen.
- Te beseffen dat het eigen handelen iets teweeg kan brengen in de wereld; dat het kind iemand blij kan maken of pijn kan doen.
- Verantwoordelijkheid en schuldbesef te tonen. Na een ruzie wil het kind het goedmaken. Het kind wil graag een taakje voor de pedagogisch medewerker doen.
- Te gehoorzamen en goede manieren te laten zien. Het kind kan aanwijzingen van de pedagogisch medewerkers opvolgen en luisteren. Het kind kan rituelen opvolgen als handen wassen, vieze schoenen uittrekken, gezicht schoonmaken na het eten; groeten bij weggaan en binnenkomen.
- Voor zichzelf op te komen. Als het kind onheus behandeld is, kan het dat zeggen en duidelijk maken. Het kind zegt als hij of zij iets graag wil.
- Morele gevoelens te uiten als trots, schuld en schaamte. Als het kind iets fout of goed heeft gedaan, is dat duidelijk of laat hij of zij dat duidelijk zien in lichaamstaal. Het kind kan het ook zeggen met woorden.
- Respect te hebben voor diversiteit. Het kind weet dat niet alle kinderen hetzelfde zijn. Dat sommige kinderen meer en anderen minder kunnen. Dat sommige kinderen een andere taal spreken en ander voedsel eten.
- Religieuze of godsdienstige gevoelens, bewondering voor de natuur en schoonheid. Beleeft plezier aan het samen christelijke liedjes zingen en feesten vieren. Het kind luistert graag naar verhalen en doet mee in het gebed. Het kind geniet van mooie dingen en schoonheid in de natuur.

Expressieve en beeldende competenties, KIJK, IK KAN DANSEN, ZINGEN EN IETS MAKEN

Ritmes en bewegen en zanggeluid maken horen bij de natuur van mensen. Evenals de neiging om zich uit te drukken in materie, door verven, tekenen, kleien, dingen maken en versieren. Plezier in schoonheid, eigen lijf en samenzijn zijn hiermee verbonden. Competenties die kinderen leren, hebben betrekking op:

- Dans en beweging.
- Zingen en muziek maken.
- Tekenen, verven en beeldende uitingen.
- Bouwen en constructies van klein en groot materiaal.
- Gevoel voor schoonheid.

Voor de praktische uitwerking van de competenties verwijzen wij u naar onze pedagogisch werkplannen.

Uitwerking pedagogische visie – pedagogische cirkel

De pedagogische visie is weergegeven in een cirkel. De cirkel illustreert hoe de verschillende aspecten van de pedagogische visie met elkaar samenhangen. De verschillende lagen in de cirkel geven het verband aan tussen de kindvisie, de houding die past bij de kindvisie en het gedrag dat bij die houding hoort.

In de kern van de cirkel staat het kind. De binnenste laag omschrijft de vier uitgangspunten of basiswaarden: respect, ruimte, veiligheid & geborgenheid en kind = gave van GOD. De laag daaromheen vertaalt de vier uitgangspunten in de gewenste houding van de medewerkers. De buitenste laag vertaalt die houdingsaspecten weer in het gewenste gedrag van de medewerkers.

Houvast voor het dagelijks handelen

De cirkel wordt op allerlei momenten ingezet. Bijvoorbeeld op een moment waarop pedagogisch medewerkers met de kinderen in een situatie zitten waarbij ze even niet meer weten wat ze moeten doen. Of er is iets gebeurd en het team twijfelt achteraf over het eigen handelen. Ook kan een leidinggevende een situatie gezien hebben waarover hij of zij wil praten. Met de cirkel erbij bekijken de medewerkers dan bij welke van de vier uitgangspunten de vraag past en welke (gewenste) houding en gedrag van de pedagogisch medewerker daarbij horen. Dit wordt vervolgens getoetst aan het gedrag in de praktijk.

